

Benjamin de Lee

Vječni Nil: prikazi vodenog svijeta u kršćanskoj umjetnosti Egipta

Koptska umjetnost sadrži bogate prizore podvodnog života izvedene u različitim medijima, uključujući lončarstvo, tkanine i slike. Postojanje tih prikaza ne iznenađuje s obzirom na dugu povijest prikaza Nila vezanih uz Egipat, od faraonskog pa sve do kršćanskog razdoblja. Koptska se umjetnost slobodno koristi motivima Nila, iako mnogi prikazi nisu nužno pozitivnog značenja u kršćanskom okruženju. Vodene životinje poput krokodila, riba, žaba i vodenih ptica mogu nositi pozitivna ili negativna značenja u funkciji simbola Nila. Nil predstavlja plodnost i bogatstvo, iako može izazvati i negativne poveznice s ropstvom Izraelaca. Međutim, koptska umjetnost koristi i proširuje pretkršćanske egipatske prikaze i pridaje im nova, kršćanska značenja. Primjerice, žaba, jedinstveni egipatski simbol, zadržava pozitivno značenje u koptskoj umjetnosti, iako može biti negativan simbol u kršćanskom čitanju slike. Ovim kratkim pregledom motiva rijeke Nil u egipatskoj, neegipatskoj, pretkršćanskoj i kršćanskoj simbolici istražuje se način kojim koptska umjetnost izabire i u svoje prikaze umeće razne simbole Nila. Analizom i interpretacijom prikaza Nila u koptskoj umjetnosti ukazuje se na njezin utjecaj na prikaz rijeke u sceni Navještenja, koja se nalazi u manastiru sv. Katarine na Sinaju. Ova je poznata ikona svojim formalnim karakteristikama pripisana konstantinopolskom provincijskom stilu, no prikaz rijeke u njezinu donjem dijelu ne nalazi poveznica u djelima iz toga razdoblja, osim u koptskoj umjetnosti. Uključivanje upravo takvog prizora upućuje na koptske utjecaje, a sam smještaj prikaza na Sinaju omogućuje doticaj kultura i nastanak ikone. Uz to, scena rijeke daje simboličnu vrijednost prikazu Navještenja, budući da se vodeni prikazi mogu povezati s Djevicom.

Prijevod s engleskoga: Virna Car